

PISM | POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

KOMENTARZ

Nr 63, 19 listopada 2019 © PISM

Redakcja: Sławomir Dębski • Patrycja Sasnal • Rafał Tarnogórski

Sebastian Płóciennik • Justyna Szczudlik • Daniel Szeligowski • Jolanta Szymańska
Marcin Terlikowski • Karol Wasilewski • Szymon Zaręba • Tomasz Żornaczuk

Zwycięstwo opozycji w wyborach prezydenckich na Sri Lance

Patryk Kugiel

Zwycięstwo Gotabayi Rajapaksy w wyborach prezydenckich na Sri Lance (16 listopada) pozwoli zakończyć kryzys polityczny i poprawi stan bezpieczeństwa państwa. Jednak prawdopodobne przerwanie współpracy z ONZ w sprawie rozliczenia zbrodni popełnionych w okresie wojny domowej może pogorszyć relacje Sri Lanki z UE i umożliwić ponowne zwiększenie wpływów Chin w tym kraju.

Kim jest zwycięzca?

Wybory prezydenckie wygrał Gotabaya Rajapaksa z partii Frontu Ludowego Sri Lanki (SLPP), uzyskując 52% głosów przy ponad 80-procentowej frekwencji. Zwycięzca to brat Mahindy Rajapaksy, dwukrotnego prezydenta w latach 2005–2015, który nie mógł wystartować w wyborach z uwagi na konstytucyjny limit dwóch kadencji. Gotabaya Rajapaksa był sekretarzem obrony w latach, kiedy wojsko przeprowadziło decydującą ofensywę przeciw Tamilskim Tygrysom w 2009 r., co zakończyło ponad 25-letnią wojnę domową. Jest jednym z oskarżanych przez organizacje międzynarodowe o naruszenia praw człowieka i zbrodnie przeciw tamilskiej mniejszości. Jego główny konkurent Sajith Premadasa, minister mieszkalnictwa w obecnym rządzie i syn wcześniejszego prezydenta Sri Lanki, uzyskał 42% głosów.

Co zdecydowało o wyniku wyborów?

Zamachy terrorystyczne przeprowadzone przez islamskich ekstremistów w Wielkanoc 21 kwietnia br., w których zginęło ponad 250 osób, sprawiły, że głównym tematem kampanii wyborczej były sprawy bezpieczeństwa. Sprzyjało to wygranej Rajapaksy, który przedstawiał się jako zwycięzca w walce z terrorystami i odwoływał się do syngaleskiego nacjonalizmu. Konflikt polityczny między urzędującym prezydentem Maithripalą Sirisena a premierem Ranilem Wickremesinghe został uznany za ważny powód zignorowania ostrzeżeń o atakach, co skompromitowało obu polityków i sprawiło, że żaden z nich nie wystartował w wyborach. Na niekorzyść kandydata obozu rządzącego wpływało też spowolnienie gospodarcze (do 2,6% PKB w 2019 r.) i rosnące bezrobocie. W ostatnich czterech latach nie udało się doprowadzić do skazania członków rodziny Rajapaksov za zarzucane im afery korupcyjne ani przestępstwa popełnione podczas wojny domowej.

Jakie są konsekwencje wyborów dla Sri Lanki?

Zdecydowane zwycięstwo Gotabayi Rajapaksy zapowiada koniec kryzysu politycznego trawiącego państwo od ponad roku w wyniku sporów wewnątrz obozu rządzącego. Aby przejąć pełnię władzy w parlamentarno-prezydenckim systemie politycznym, SLPP będzie musiała wygrać jeszcze planowane na przyszły rok wybory parlamentarne. Wówczas premierem zostanie prawdopodobnie Mahinda Rajapaksa. Priorytetem nowego prezydenta będzie poprawa stanu bezpieczeństwa oraz ożywienie wzrostu gospodarczego. Jednocześnie zamknięta zostaje droga do ukarania winnych naruszeń praw człowieka

z czasów wojny domowej, a jeszcze trudniejsze będzie pełne pojednanie syngaleskiej większości z Tamilami. Choć Rajapaksa zapewnił, że chce być prezydentem wszystkich Lankijczyków, to mniejszości (Tamilowie i muzułmanie), które głosowały na Premadasę, obawiają się wzrostu napięć etnicznych i pogorszenia stanu demokracji.

Jakie jest międzynarodowe znaczenie wyborów?

Prezydent prawdopodobnie zakończy współpracę z wysoką komisarz Narodów Zjednoczonych ds. praw człowieka w celu zbadania zbrodni popełnionych w trakcie wojny domowej, do której Sri Lanka zobowiązała się na mocy rezolucji Rady Praw Człowieka ONZ 30/1 z października 2015 r. (potwierdzonej w rezolucji 40/1 z marca 2019 r.). W rezultacie może dojść do odnowienia napięć z UE i USA, domagającymi się rozliczenia winnych naruszeń praw człowieka jako warunku wewnętrzkrajowego pojednania. Wynik wyborów jest korzystny dla Chin, które stały się głównym sojusznikiem Sri Lanki podczas poprzednich rządów Rajapaksów i mogą liczyć na zwiększenie wpływów. Prawdopodobnie Sri Lanka zachowa ostrożność, by nie pogorszyć relacji z Indiami i USA. Będzie starała się wykorzystać swoje strategiczne położenie przy głównych szlakach handlowych na Ocenie Indyjskim, by uzyskać maksimum korzyści gospodarczych od wszystkich partnerów.